

**Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Інститут психології та педагогіки РДГУ
Кафедра загальної психології та психодіагностики
Кафедра вікової та педагогічної психології
Кафедра практичної психології та психотерапії**

Актуальні питання психологічної науки

**Альманах студентського наукового
товариства**

Випуск 12

Рівне - 2018

ББК 88

А 43

УДК 159.9

Актуальні питання психологічної науки: Альманах студентського наукового товариства. – Випуск 12. – Рівне: РДГУ, 2018. – 166 с.

Головний редактор:

Ямницький В.М. – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ.

Редакційна колегія:

Павелків Р.В. – доктор психологічних наук, професор, академік АВШ, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології, директор Інституту психології та педагогіки РДГУ, перший проректор РДГУ;

Воробійов А.М. – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Павелків В.Р. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики, декан психолого-природничого факультету РДГУ

Литвиненко С.А. – доктор педагогічних наук, професор кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ;

Безлюдна В.І. - кандидат педагогічних наук, професор кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ;

Главінська О.Д. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Корчакова Н.В. – кандидат психологічних наук, професор кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ;

Рудь Г.В. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ;

Романюк В.Л. – кандидат біологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Созонюк О.С. - кандидат психологічних наук, доцент кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ.

Друкується за рішенням Вченої Ради РДГУ (протокол № 5 від 31 травня 2018 р.)

За достовірність фактів, дат, назв тощо відповідальність несуть автори матеріалів.

Зміст

Зміст	3
Вступ	6
Альтмарк А. Психологічний аналіз особистісного та професійного зростання майбутніх психологів.....	7
Бакун К. Розвиток соціального інтелекту як чинник успішної адаптації особистості.....	9
Бенещук А. Особливості формування інтелектуальної готовності старших дошкільників до навчання у школі	11
Берестень Т. Експериментальне дослідження впливу середовища на формування поведінки девіантного підлітка	13
Бігун Л. Дослідження мотивації навчальної діяльності молодших школярів.....	15
Бунечко Ю. Вплив рівня домагань на прагнення особистості до самоактуалізації	16
Бутенко С. Значення духовності в розвитку особистості.....	18
Войчук А. Психологія мотивації до навчання учнів	21
Волович М. Образ ефективного лідера у соціальній психології	22
Воробей І. Психологічні особливості формування стресостійкості як фактора успішної учбової діяльності студентів-психологів	24
Гандзюк К. Соціально-психологічні чинники становлення статевої ролі ідентифікації підлітків	26
Главінська Е. Соціально-психологічна адаптація студентів-першокурсників як механізм соціалізації	30
Горбова А. Зміст поняття «життєва перспектива».....	32
Гордійчук О. Причини виникнення професійного вигорання у медичних працівників	34
Іваник С. Особливості прояву агресивності у студентської молоді	38
Ісічук О. Ціннісні орієнтації як складова спрямованості особистості: історіографія проблеми	40
Карпик О. Психологічні детермінанти виникнення конфліктів старшокласників з педагогами.....	43
Коноплицька Ю. Особливості розвитку емоційного інтелекту у підлітковому віці.....	45
Корчакова В. Соціально- відповідальний маркетинг як інструмент психологічного впливу на споживача	47
Кузьмич Г. Психологічні особливості проявів булінгу	50
Лавренчук К. Основні причини виникнення тривожності у молодшому шкільному віці.....	52

Лавренко В. Розвиток пізнавальних процесів у період дошкільного дитинства	54
Левчук А. Смесложиттєві орієнтації як чинник професійного становлення майбутніх психологів	55
Левчук Л. Психологічні особливості визначення готовності дитини до навчання у школі.....	57
Лехкобит В. Динаміка формування рефлексії у майбутніх психологів під час професійної підготовки.....	60
Лехкобит М. Інтернет-залежність підлітків як актуальна проблема сьогодення	62
Лисюк І. Психологічний зміст поняття «самоусвідомлення особистості».....	64
Ліщук І. Психологічні особливості особистісної рефлексії студентів-психологів.....	66
Лоза С. Саногенне мислення та психічне здоров'я особистості.....	68
Лозицька К. Психологічні особливості самоактуалізації студентської молоді	70
Максимчук В. Психологічні особливості вияву лідерських якостей у студентів-психологів	73
Мартинюк А. Емоційний стан старшокласників перед ЗНО.....	75
Марчук М. Психологічні особливості девіантних проявів у ціннісному вимірі особистості	77
Матухно Є. Методи проєктивної психології: можливості та перспективи	80
Мельник І. Вплив емоційних станів тривоги та страху на особистість	83
Мирончук Д. Вплив стилю сімейного виховання на міжособистісні стосунки підлітків	85
Мислінчук Ю. Дослідження соціально-психологічних особливостей здатності особистості до емпатії.....	88
Михайлова І. Вплив мікросоціуму на формування самооцінки.....	91
Намлієва Г. Особливості особистісних змін військовослужбовців внаслідок участі в АТО	94
Недільська А. Формування психологічної готовності майбутніх педагогів до професійної діяльності	97
Нетреба С. Теоретичний аналіз соціально-психологічної адаптації особистості	100
Нечидюк М. Особливості застосування арт-засобів в системі розвитку емоційного інтелекту	102
Одейчук І. Фізіологічні та психологічні симптоми стресу як загального адаптаційног осиндрому.....	104
Олійник К. Психологічні особливості впливу емоційного вигорання на професійну діяльність в дорослому віці	106

Онисковець Б. Мотиваційні чинники перфекціонізму сучасної студентської молоді	108
Остапенко М. Дослідження типів темпераменту у сучасних студентів	110
Першко О. Екологічні цінності як чинник особистісного ставлення підлітків.....	113
Погулясва М. Психолого-педагогічні чинники розвитку творчого потенціалу особистості студента у процесі навчання у ВНЗ	115
Похильчук А. Психологічні особливості самооцінки чоловіків та жінок	117
Прокопович І. Психофізіологічні складові творчого потенціалу особистості.....	119
Работій М. Модель розвитку позитивної «Я-концепції» майбутніх практичних психологів	121
Редій І. Експериментальне дослідження взаємозв'язку особистісної рефлексії та креативності	124
Речун Н. Психологічні чинники конфліктної поведінки у юнаків	126
Рудь О. Взаємозв'язок рівня емоційного інтелекту із допінг-стратегіями особистості.....	129
Савгира В. Особливості ставлення дітей старшого дошкільного віку до батьківських вимог і заборон	131
Сардарян М. Психологічні особливості творчої особистості.....	134
Свінтозельська К. Особливості впливу Я-концепції на професійне самовизначення старшокласників	137
Солодка В. Експериментальне дослідження проблеми саморегуляції як важливої функції психіки людини	139
Строїнська Д. Психологічні особливості кропінь-стратегій особистості	141
Сукнацька А. Самотність і особливості її переживання в юнацькому віці ...	144
Товстун Р. Заздрість як соціально-психологічний феномен	147
Хомік Т. Психологічний аналіз проблеми стресостійкості студентів у сучасній психологічній науці.....	149
Чебан Д. Мотиви, які сприяють успішному навчанню студентів.....	151
Чмелюк Т. Формування та розвиток моральних якостей дошкільників засобами казкотерапії	152
Шахрайчук І. Психологічні основи формування структури цінностей сучасної молоді	154
Широких А. Роль самоідентифікації у життєвому проектуванні особистості.....	157
Якимчук М. Комунікативна креативність як компонент самопізнання індивіда	158
Марценюк А. Психологічні особливості ставлення до сексу в особистості у періоді ранньої дорослості	161

Романюк В. Функціональні резерви організму та здоров'я людини..... 165

2. Кокун О.М., Агаєв Н.А., Пішко І.О., Лозінська Н.С., Остапчук В.В. Психологічна робота з військовослужбовцями - учасниками АТО на етапі відновлення: Методичний посібник./ О.М. Кокун, Н.А. Агаєв, І.О. Пішко, Н.С. Лозінська, В.В. Остапчук. – Київ : НДЦ ГП ЗСУ, 2017. – 282 с.
3. Корчемный П.А. Военная психология: методология, теория, практика: [Учебн.-метод. пособие]. В 2-х ч. / Под ред. П.А. Корчемного.. – М. Издательство: Воениздат., 2010. – 340 с.
4. Кузнецов А.А. Посттравматическое стрессовое расстройство: вопросы лечения / А.А. Кузнецов // Психологическая реабилитация участников боевых действий и лиц, пострадавших в чрезвычайных ситуациях. – М. : Гэотар-мед, 2004. – С. 132 – 136.
5. Напреев О.К. Психіатрія : підручник / О.К.Напреев, І.Й. Влох, О.З. Голубков та ін. ; за ред. проф. О.К. Напреева. – Київ : Здоров'я, 2001. – 584 с.

УДК 371.134:159.98

ФОРМУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Недільська Ангеліна, здобувач вищої освіти, РДГУ

Керівник: Главінська О.Д., кандидат психологічних наук, доцент

Процес формування психологічної готовності до майбутньої професійної діяльності є необхідною умовою підготовки майбутнього кваліфікованого фахівця у вищому навчальному закладі.

Більшість учених (М.І.Дьяченко, Л.А.Кандилович, В.М.Мясищев) виділяють наступні компоненти психологічної готовності майбутніх педагогів до професійної діяльності: позитивні установки на діяльність педагога; стабільні професійні інтереси; стійкі мотиви діяльності; усвідомлення відповідальності за її результати; розвиненість емоційної, вольової сфери (впевненість в успіху, долати почуття сумніву); особливості сприйняття, уваги, мислення.

Готовність студента-випускника - це істотна передумова ефективності його діяльності після закінчення вузу. Готовність допомагає успішно виконувати обов'язки, правильно використовувати знання, досвід, зберігати самоконтроль і перебудовуватися при появі непередбачених перешкод. Складність проблеми полягає в тому, що успіх у новій діяльності не гарантується простим перенесенням вироблених раніше якостей і станів в нову ситуацію. Поряд з актуалізацією якостей, досвіду в новій ситуації спостерігається процес входження в неї [1, с. 67]. Тому важливим

показником є як процес придбання професійної самостійності під час навчання у вузі, так і процес адаптації їх як випускників до успішної професійної діяльності.

Особливе значення для навчальної компетентності майбутнього педагога має самоаналіз та самооцінювання результатів навчальної діяльності, які забезпечують розвиток навчальної активності і формування адекватної самооцінки.

У період навчання здійснюється процес формування життєвих цінностей, які надалі слугують основними регуляторами навчальної і професійної діяльності, життя [3, с. 19]. Психологічна готовність до самореалізації - це системне явище, що проявляється у вигляді єдності психічних станів і властивостей:

1. Ставлення до себе – включає в себе оцінку своїх можливостей, яка може виражатися в усвідомленні покликання, особливого призначення особистості, можливості вирішити завдання, недоступну іншим, ідеали.

2. Спрямованість – мотиви і потреби, ціннісні орієнтації особистості, що виражаються в інтересах, бажанні творити, потреби виразити себе.

3. Творчі здібності особистості, що є найважливішим чинником самореалізації. Розвиток здібностей пов'язано з ставленням до себе.

4. Операційна система, що представляє собою інструментарій, сприяє реалізації потреб у творчості та самореалізації. Це досвід, установки особистості. Можна говорити про встановлення на самореалізацію.

Найважливішими умовами для формування готовності студента є:

1. Переведення студента з позиції об'єкта виховання та навчання в суб'єкт саморозвитку. Ця умова буде реалізовано, якщо:

- забезпечена взаємодія всіх учасників освітнього процесу.
- створено умови для забезпечення студентів позитивного досвіду росту в присутності групи і викладача, що стимулює подальшу роботу особистості над собою і є джерелом саморозвитку, самовиховання;
- існують міжособистісні відносини, які передбачають створення на заняттях взаєморозуміння, доброзичливості й відкритості.

Викладач повинен стати істинним наставником, який користується авторитетом і повагою у студентів.

2. Створення умов особистісного розвитку на заняттях. Дана умова передбачає:

- контакт між викладачем і студентом через діалог, який передбачає рівність психологічних позицій, має на увазі активну роль всіх задіяних в спілкуванні.
- «ігрова» форма для створення умов особистісного розвитку з активним застосуванням методів взаємонавчання, зміна ролевих позицій;

- застосування засобів і методів для позитивної мотивації навчання.

3. Визначення цінностей через власну діяльність. В основі діяльнісного підходу в навчанні лежить особистісне включення кожного студента в процес, коли компоненти діяльності, ним самим спрямовуються і контролюються. Постановка завдань на занятті, планування їх вирішення, подальша реалізація та оцінка виконаних дій відбувається спільно з викладачем.

4. Готовність викладача до реалізації особистісно орієнтованого підходу.

- під час спілкування з студентами акцентувати увагу на відносинах;
- не вдаватися до прямої і відкритої оцінки вихованця, при оцінюванні використовувати прийом «я - повідомлення», тоді зміцнюється впевненість студента в собі, підвищується його активність і самооцінка;
- прояв емпатійного розуміння студентів, поваги, доброзичливості, вираз співчуття до його життєдіяльності, співпереживати його успіхів і невдач;
- підкреслювати унікальність і неповторність його особистісного «Я» - тоді підвищується статус і самоконтроль цього вихованця в групі.

Таким чином, формування психологічної готовності до професійної діяльності є ціллю і результатом довготривалого процесу підготовки майбутнього педагога у вищому навчальному закладі, який відбувається згідно з психолого-педагогічним супроводженням навчально-виховного процесу, та являє собою комплекс організаційних, психологічних і педагогічних заходів та здійснюється за наявності й врахування певних психологічних чинників та принципів.

Список використаних джерел

1. Бруннер Е.Ю. Психологическая готовность будущих учителей начальных классов к профессиональной деятельности / Е.Ю. Бруннер. — К. : Наука, 2010. — 120 с.
2. Кондрашова Л. В. Концепція взаємодії моральних і психологічних якостей у змісті педагогічного професіоналізму / Л. В. Кондрашова // Про професійне становлення майбутнього вчителя : монографічний огляд. — Кривий Ріг, 2006. — 327 с.
3. Кучеренко С.М. Оценка психологической готовности студентов к профессиональной деятельности как одно из направлений повышения качества подготовки специалистов / С.М. Кучеренко // Вісник Харківського університету. — № 403. — Серія психологія, Харків : ХДУ, 1998. — С.18-20.

4. Одінцева Л.А. Реалізація професійної підготовки вчителя математики в умовах багатоступеневої системи вищої педагогічної освіти / Л.А. Одінцева, С.В. Завіцкая. – Білгород : Вид-цтво БДПУ, 2000. – 196с.

УДК 159.9-044.332

ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ АДАПТАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ

Нетреба Софія, здобувач вищої освіти, РДГУ

Керівник: Сторож О.В., кандидат психологічних наук, доцент

Процес взаємодії особистості й середовища полягає в пошуку і використанні адекватних засобів і способів задоволення основних її потреб: потреба в прийнятті та любові, у визнанні та повазі, у самовираженні, самостверженні й у розвитку. Тим самим закладаються можливості для розвитку успішної соціально-психологічної адаптації та адекватної самооцінки. Соціально-психологічна адаптація зумовлює поглиблення знань, умінь та навичок, духовне зростання особистості, успішне оволодіння майбутньою професією.

Різні аспекти проблеми соціально-психологічної адаптації були предметом вивчення як вітчизняних, так і зарубіжних вчених, таких як Ф. Александер, Б. Г. Ананьєв, Р. Бенедикт, О. І. Борисенко, Н. П. Войтович, Дж. Доллард, Д. Б. Ельконін, А. В. Захарова, В. Я. Корнев, М. В. Левченко, О. М. Леонт'єв, М. Мід, Н. Міллер, В. В. Москаленко, Р. Сірс, Т. Френч, В. Т. Циба, В. М. Ямщицький [1-6].

У психологічній літературі соціально-психологічна адаптація визначається як процес пристосування до якісних змін зовнішнього середовища (А. В. Петровський та М. Г. Ярошевський); як процес взаємодії особистості і соціального середовища, процес активного пристосування особистості до середовища, що змінилося, засвоєння відносно стабільних умов середовища (О.А. Урбанович); як багатоплановий процес активного пристосування психіки та поведінки особистості до умов соціального середовища, яке опосередковане провідною діяльністю особистості на даному етапі її розвитку (О. Р. Ткачишина) [1; 2; 3; 5].

Т. Кабаченко зазначає, що соціально-психологічна адаптація людини реалізує кілька функцій. Суть основних з них полягає у формуванні засобів, знаходженні умов і форм для вільного прогресивного розвитку особистості. При цьому автор підкреслює, що адаптація в колективі є умовою продуктивної соціальної активності, самовизначення та розвитку особистості [4].

Наукове видання

**Актуальні питання психологічної науки.
Альманах студентського наукового товариства**

Випуск 12

Наукове редагування – доц. Романюк В.Л.
Відповідальний за випуск – проф. Воробйов А.М.

Підписано до друку 1.06.2018 р.
Формат 60x80/16. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman
Умовн. друк арк. 13,8. Тираж 150 прим.

вул. С. Бандери, 12, м. Рівне
Редакційно-видавничий відділ
Рівненського державного гуманітарного університету